

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ  
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
КАФЕДРА ГЕОДЕЗІЇ, ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ ТА КАДАСТРУ

## **СИЛАБУС**

**вибіркового освітнього компонента**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН**

підготовки

**бакалавра**

**Луцьк – 2025**



**Силабус освітнього компонента «Сучасні тенденції розвитку земельних відносин»** першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань G Інженерія, виробництво та будівництво, спеціальності G18 Геодезія та землеустрій, за освітньо-професійною програмою Геодезія та землеустрій.

**Розробник:** Вакулюк Л. А., старший викладач

**Погоджено**  
Гарант  
освітньо-професійної програми:

Олександр МЕЛЬНИК

**Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри геодезії, землевпорядкування та кадастру**

протокол № 1 від 30 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

Анна УЛЬ



## ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної Освітні компоненти
Денна форма навчання	Галузь знань: G Інженерія, виробництво та будівництво Спеціальність: G18 Геодезія та землеустрій Освітня програма: Геодезія та землеустрій, перший (бакалаврський) рівень освіти	вибіркова
150 год. 5 кредитів		Рік навчання – 2
ІНДЗ: є		Семестр – 4
		Лекції – 10 год.
		Практичні – 20 год.
		Консультації – 10 год.
Мова навчання	Самостійна робота – 110 год.	
	Форма контролю: залік	
	українська	

## ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Вакулюк Лариса Адамівна
Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	Старший викладач кафедри геодезії, землевпорядкування та кадастру
Профайл	<a href="https://vnu.edu.ua/wiki/Вакулюк_Лариса_Адамівна">https://vnu.edu.ua/wiki/Вакулюк_Лариса_Адамівна</a>
Телефон	+380956889739
e-mail	<a href="mailto:slava@vnu.edu.ua">slava@vnu.edu.ua</a>
Дні занять	<a href="https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi">https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi</a>



## ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

"Сучасні тенденції розвитку земельних відносин" є вибірковою освітньою компонентою блоку загальної підготовки майбутніх фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань G Інженерія, виробництво та будівництво, спеціальності G18 – Геодезія та землеустрій освітньо-професійної програми "Геодезія та землеустрій".

Предметом вивчення освітньої компоненти є коло знань, яке стосується вивчення історії земельних відносин і землеустрою, що є необхідним елементом підготовки висококваліфікованих спеціалістів у галузі земельних відносин, землеустрою та земельного кадастру, оскільки використання і охорона земель повинні ґрунтуватись на аналізі їхнього розвитку та об'єктивній оцінці раніше існуючих уявлень про сутність земельних відносин, їх зміст і форми прояву. Історичний досвід показує, що при проведенні земельної реформи особливу увагу необхідно звернути і на виявлення закономірностей зміни форм землеволодіння і землекористування, мети і завдання землеустрою, який проводиться державою у тісному зв'язку зі змінами земельних відносин.

### Пререквізити

Освітні компоненти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій, що містять знання, уміння й навички, необхідні для опанування дисципліни "Сучасні тенденції розвитку земельних відносин": "Вступ до фаху", "Україна в Європейському історичному та культурному контекстах", тощо.

### Постреквізити

Освітні компоненти, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення освітнього компонента: "Кадастр територій", "Основи моніторингу земель", "Генеральне планування населених пунктів", тощо.

### Мета і завдання освітнього компонента

Метою вивчення освітньої компоненти «Сучасні тенденції розвитку земельних відносин» полягає в засвоєнні студентами суті та закономірностей розвитку земельних відносин і землеустрою на сучасному етапі.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти «Сучасні тенденції розвитку земельних відносин» є визначення поняття і сутності земельних відносин і землеустрою; пізнання сутності, сучасного змісту і тенденцій розвитку земельних відносин на різних етапах розвитку України; вивчення процесу розвитку землеустрою на всіх етапах розвитку України; встановлення перспектив розвитку земельних відносин в Україні і основних напрямків вдосконалення землекористування; вивчення сутності і напрямків розвитку земельних відносин і землеустрою в інших країнах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні **знати**:

- закономірності розвитку земельних відносин і землеустрою, його позитивні і негативні тенденції;



- зміст і направленість землевпорядних заходів на основних етапах розвитку країни, їх політичну і соціально-економічну направленість і ефективність;
- особливості розвитку земельних відносин і заходів з землеустрою в інших країнах;
- особливості функціонування землі в суспільному виробництві, сутність, зміст і методи регулювання земельних відносин в незалежній Україні.

**вміти:**

- провести аналіз і дати оцінку соціально - економічної сутності земельних відносин і системи землеустрою;
- встановити тенденції розвитку земельних відносин і землеустрою в різних регіонах України і зарубіжних країнах;

використовувати набуті знання з історії земельних відносин і землеустрою при вивченні основ землеустрою, землевпорядкування, земельного кадастру, інших спеціальних дисциплін та при курсовому і дипломному проектуванні.

**Soft-Skills**

Вивчення освітнього компонента " Сучасні тенденції розвитку земельних відносин " сприяє формуванню та розвитку у здобувачів освіти низки "м'яких навичок" (soft skills), які є важливими для успішної професійної діяльності та особистісного зростання. До них належать:

**Навичка командної роботи:** Під час виконання деяких завдань, здобувачі освіти можуть працювати в малих групах, що вимагає ефективної комунікації, розподілу обов'язків та спільного вирішення проблем. Це готує їх до співпраці в реальних проектних командах.

**Управління часом:** Обсяг навчального матеріалу та необхідність самостійної роботи, яка становить 110 годин, вимагає від студентів вміння планувати свій час та дотримуватися дедлайнів, встановлених викладачем.

**Вирішення проблем та критичне мислення:** Курс передбачає вивчення основних понять та методів розв'язання геометричних задач. Це розвиває здатність аналізувати завдання, знаходити оптимальні шляхи їх виконання та застосовувати отримані знання для вирішення практичних проблем.

**Навичка самостійного навчання:** Велика частина курсу відводиться на самостійну роботу. Це спонукає здобувачів освіти самостійно шукати інформацію, вивчати нові інструменти та технології, що є ключовою навичкою у швидкозмінному світі.

**Структура освітнього компонента**



Назви змістових модулів і тем	Кількість годин, відведених на:					Форма контролю */ Бали
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Консультації	
<b>Змістовий модуль I.</b>						
Тема 1. Теоретичні та наукові основи земельних відносин.	15	1	2	11	1	ДС/ДБ/10
Тема 2. Започаткування права власності на землю.	15	1	2	11	1	ДС/ДБ/10
Тема 3. Особливості земельних відносин після революційних подій початку ХХ століття.	15	1	2	11	1	ДС/ДБ/10
Тема 4. Земельні відносини і землеустрій в Радянській Україні.	15	1	2	11	1	ДС/ДБ/10
Тема 5. Тема 13. Земельні відносини у зарубіжних країнах	15	1	2	11	1	ДС/ДБ/10
	75	5	10	55	5	50
<b>Змістовий модуль II.</b>						
Тема 6. Удосконалення земельних відносин та землевпорядкування.	15	1	2	11	1	ДС/ДБ/10
Тема 7. Земельні відносини і землеустрій у Незалежній Україні	15	1	2	11	1	ДС/ДБ/10
Тема 8. Земельні відносини і землеустрій України на сучасному етапі	15	1	2	11	1	ДС/ДБ/10
Тема 9. Реформування власності на землю – основний напрям земельної реформи в зарубіжних країнах.	15	1	2	11	1	ДС/ДБ/10
Тема 10. Перспективи розвитку землеустрою в Україні	15	1	2	11	1	ДС/ДБ/10
	75	5	10	55	5	50
<b>Всього</b>	150	10	20	110	10	100

\*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

### Завдання для самостійного опрацювання

1. Основні терміни у землевпорядкуванні і земельних відносинах
2. Етапи земельної реформи в історії України.
3. Аналіз сучасного стану земельних відносин у регіоні.
4. Земельні відносини у Волинській області.
5. Аграрна реформа у країнах ближнього зарубіжжя.



6. Регулювання земельних відносин в європейських країнах.
7. Концепція і організаційне забезпечення земельної реформи.
8. Перерозподіл земель, роздержавлення, паювання земель,
9. Створення нових форм господарювання.
10. Особливості управління земельними ресурсами в зарубіжних країнах.
11. Регулювання земельних відносин в європейських країнах.
12. Земельний Кодекс України(1990 р.), його вплив на формування земельних відносин в Україні.
13. Поглиблене з'ясування порядку регулювання(1932-1933 рр.).
14. Голодомор (1930-1933 рр.)
15. Основні положення, суть та значення Земельного Кодексу 1922 року.
16. Генеральне і спеціальне межування.

## **ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ**

### **Політика викладача щодо здобувача освіти**

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати завдання лабораторних робіт та завдання для самостійної роботи;
- виключати мобільний телефон під час занять і під час поточного контролю знань за темами;
- брати участь у контрольних заходах (поточний, підсумковий та контроль самостійної роботи).

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником освітнього компонента.

### **Політика щодо академічної доброчесності**

Вивчаючи даний освітній компонент, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- списування під час контрольних заходів (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів освіти;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань здобувачів освіти.

Лабораторні роботи виконуються за індивідуальними завданнями, які здобувачі освіти отримують на першому занятті. У випадку виявлення не самостійного виконання робіт (або не за отриманим завданням), результати



оцінювання цих робіт анулюються, а студент отримує нове індивідуальне завдання.

Дотримання академічної доброчесності **педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:**

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності **здобувачами освіти передбачає:**

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Роботи, у яких виявлено плагіат, так само як і однакові роботи різних здобувачів освіти, не оцінюються.

#### **Політика щодо дедлайнів та перескладання**

Виконання усіх форм робіт, які підлягають оцінюванню, відбувається у визначені розкладом терміни. Пропуск з поважних причин теми чи окремого заняття може бути відпрацьованим під керівництвом викладача та захистити у час передбачений графіком консультацій. Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.



### **Неформальна освіта при викладанні освітнього компонента**

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки). Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.



### **Зарахування результатів навчання, отриманих у формальній та/або інформальній освіті**

Результати освіти, отримані у формальній та/або інформальній освіті, можуть бути зараховані як додаткові у межах поточного оцінювання.

Види наукової та практичної активності здобувачів освіти	Кількість балів
Виступ на міжнародній, всеукраїнській студентській науково-практичній конференції з публікацією тез доповіді в межах тематики освітнього компонента	до 10
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів або інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 15

### **Підсумковий контроль**

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на окремих його завершальних етапах у формі іспиту.

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за задачу індивідуальних графічних (максимум – 100 балів).

Оцінювання здійснюється відповідно до чинного Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з певного компонента освіти на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних (семінарських, індивідуальних), лабораторних занять (тощо), самостійної роботи, виконання ІНДЗ, контрольних робіт тощо.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом (програмою) ОК.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100 балів.

### **Критерії оцінювання знань здобувачів освіти**

Від 75 до 100 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи. Робота виконана вчасно, повністю відповідає поставленому завданню; отримані правильні результати; звіт виконано охайно; висновки до роботи повні, самостійні та обґрунтовані, відсутні логічні,



граматичні та стилістичні помилки; на захисті здобувачем освіти продемонстровано розуміння як загального результату, так і кожного етапу роботи; здобувач знає нормативну базу, вільно володіє основними категоріями освітнього компонента, здатен пояснювати природу та зміст основних явищ і процесів, аргументовано викладає зміст навчального матеріалу, вміє доводити проблему, посилаючись на власні міркування, наукові джерела та дані, отримані за допомогою доступних інформаційних технологій, вирішує складні проблемні завдання.

Від 50 до 75 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи. Робота виконана вчасно, загалом відповідає поставленому завданню; в отриманих результатах та висновках наявні незначні недоліки; на захисті здобувачем освіти загалом продемонстровано розуміння загального результату та кожного етапу роботи, проте наявні несуттєві помилки; здобувач освіти самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, допускає несуттєві помилки коли пояснює природу та зміст основних явищ і процесів; загалом демонструє вміння проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

Від 25 до 50 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи. Робота виконана із запізненням, наявні правильні результати менше ніж з 50 % завдань; наявні суттєві недоліки при виконанні роботи та в отриманих результатах, в оформленні та змісті; під час захисту роботи здобувач освіти припускається суттєвих помилок.

Від 1 до 25 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи. Робота виконана із запізненням, наявні правильні результати менше ніж з 25 % завдань; наявні суттєві недоліки при виконанні роботи та в отриманих результатах; на захисті роботи здобувач освіти фрагментарно демонструє розуміння загального результату та кожного етапу роботи.

На залік з освітнього компоненту виносяться комплексне завдання щодо створення засобами САПР Autocad топографічного плану місцевості у масштабі 1:500. Максимальна кількість балів – 100 балів.

### **Комунікація**

Основні платформи для комунікації викладача зі здобувачами освіти:

1. Очне спілкування у аудиторіях згідно розкладу.
2. Платформа електронного навчання.
3. Група у Viber, Telegram-канал (будь-який месенджер за вибором студентів), яка створюється старостою і працює впродовж вивчення освітнього компоненту.
4. Індивідуальні консультації в аудиторії (згідно розкладу консультацій).



### Шкала оцінювання

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

### Орієнтований перелік питань до заліку

1. Поняття та структура земельних відносин.
2. Еволюція земельних відносин в Україні.
3. Суб'єкти та об'єкти земельних відносин.
4. Принципи регулювання земельних відносин.
5. Основні етапи земельної реформи в Україні.
6. Правові аспекти відкриття ринку землі (2021 рік).
7. Вплив земельної реформи на аграрний сектор.
8. Роль держави у реалізації земельної реформи.
9. Законодавче забезпечення земельних відносин.
10. Децентралізація та її вплив на земельні відносини.
11. Цифровізація земельного кадастру та реєстрів.
12. Проблеми тіньового обігу землі.
13. Земельні спори та шляхи їх вирішення.
14. Роль громад у регулюванні земельних відносин.
15. Порівняння земельних відносин в Україні та країнах ЄС.
16. Вплив воєнного стану на ринок землі.
17. Перспективи сталого землекористування.

### РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ



### Основна

1. Третяк А.М. Історія земельних відносин і землеустрою в Україні: навч. посіб. / А.М. Третяк, Т.М. Прядка, І.Г. Колганова. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2013. – 352 с.
2. Третяк А.М. Наукові основи землеустрою: навч.посіб. / А.М. Третяк. – К.: ТОВ “ЦЗРУ”, 2002. – 342 с.
3. Третяк А.М. Теоретичні основи землеустрою: навч.посіб. / А.М. Третяк.. - К.: ІЗУ УААН, 2002. - 152с

### Додаткова

1. Горлачук В.В. Управління земельними ресурсами: Підручник / В.В. Горлачук, В.Г. В'юн, І.М. Песчанська, А.Я. Сохнич та інші; за ред. д.е.н., проф. Горлачука В.В. – Львів: Магнолія плюс; видавець СПД ФО Піча В.М., 2006. – 443 с.
2. Закон України „Про форми власності на землю” : прийнятий 30 січня 1992 року № 2073–ХІІ // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 1992. – № 18.
3. Закон України «Про землеустрій» : прийнятий 22 травня 2003 року № 858–IV // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 2003. – № 36.
4. Заріцька І. М. Виникнення радянського земельного законодавства (листопад 1917 – квітень 1918 рр.) / І. М. Заріцька // Часопис Київського університету права. – 2008. – № 1. – С. 43–48.
5. Заріцька І. М. Земельне законодавство Української держави Павла Скоропадського / І. М. Заріцька // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 10. – С. 87–91.
6. Заріцька І. М. Правове регулювання земельних відносин у Західній області УНР / І. М. Заріцька // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 5. – С. 117–120.
7. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923 рр. Документи і матеріали : у 5 т. – Т. 2. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. – 712 с.
8. Земельний кодекс України : прийнятий 13 березня 1992 року № 2196 –I // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 1992. – № 25.
9. Земельний кодекс України : прийнятий 25 жовтня 2001 року № 2768 – III // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 2002. – № 3–4.
10. Земельний кодекс Української РСР : прийнятий 18 грудня 1990 року № 561–ХІІ // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 1991. – № 10.
11. Нечипоренко О. Світова практика розвитку земельних відносин / О. Нечипоренко // Економіка АПК. – 2007. – № 4. – С. 154–157.
12. Новаковський Л.Я. Земельна реформа і землеустрій / Л.Я. Новаковський, А.М. Третяк, Д.С. Добряк. – К.: 2001. - 138 с.
13. Новаковський Л.Я. Земельна реформа і землеустрій в Україні / Новаковський Л.Я., Третяк А.М., Добряк Д.С. – К.: ЦЗРУ, 2001. – 138 с.
14. Новаковський Л.Я. Шляхи становлення і розвитку сучасного землевпорядкування // Землевпорядкування. – 2001. – № 2. – С. 3–12.



15. Новаковський Л.Я., Третяк А.М. Основні положення концепції земельної реформи в Україні / Л.Я. Новаковський, А.М. Третяк. - К.: ІЗУ УААН, 2000.
16. Панченко П.П. Аграрна історія України: Підручник. – 2-ге вид., випр. і доп. / П.П. Панченко, В.А. Марчук. – К. : Т-во „Знання” КОО, 2000. 1
17. Про земельну реформу: Постанова Верховної Ради України від 18 грудня 1990 року № 563–ХІІ // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 1991. – № 10.  
Захарченко П.П. Розвиток права власності на землю в Україні (середина ХІХ – перша чверть ХХ ст.): Монографія. – К.: Атіка, 2008. – 296 с.
18. Проблеми земельного кадастру та застосування його даних в умовах ринкової економіки / Д.І. Гнаткович, М.І. Лавейкін, В.І. Пастернак, М.Г. Ступень, Р.Й. Гулько, А.Я. Сохнич, О.Д. Гнаткович, Л.Ф. Кисіль – Львів: Простір М, 1996. – 106 с.
19. Третяк А.М. Земельні ресурси України та їх використання: монографія / А.М. Третяк, Д.І. Бабміндра. – К.: ТОВ “ЦЗРУ”, 2003. – 143 с.

#### **Інтернет-ресурси**

4. <https://kadastrova-karta.com/>